

Llum i Estel

*Proposta
didàctica*

Pilar Puchades

E S P L A I

© (2014) Carme Miquel
Coberta de Miquel Mollà
190x130 mm, 264 pàgines
Enquardernació en rústica

© (2014) Edicions del Bullent, SL
De la Taronja, 16 - 46210 Picanya
☎ 961 590 883
info@bullent.net
Directora de la col·lecció: Pilar Puchades

SINOPSI

s l'any 2879, uns expedicionaris de la ciutat de Sudlàndia han trobat una jove inconscient i defallida en un bosc. Sembla diferent i no se sap qui és, ni d'on ve ni com hi ha arribat, i ella tampoc ho recorda. L'anomenen Estel. L'interès que suscita la seua arribada posarà en marxa un esforç col·lectiu per ajudar-la a integrar-se i a superar aquella amnèsia. La memòria individual d'Estel i la memòria col·lectiva de Sudlàndia –i d'altres ciutats de la Gran Terra– es recuperaran gairebé alhora. Això donarà pas a una situació extraordinària: el retrobament de dos mons.

L'AUTORA

Carme Miquel naix a la Nucia (Marina Baixa), si bé la major part de la seua vida a transcorregut a la ciutat de València, la Marina Alta i a l'Horta Sud. Es defineix bàsicament com a mestra d'escola, professió que ha exercit durant vora quaranta anys, tot compaginant aquesta tasca amb la de l'escriptura. Ha publicat més de vint llibres de narrativa infantil, juvenil i d'adults, així com nombrosos textos divulgatius i articles de premsa.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES I METODOLÒGIQUES

Els exercicis de lectura i comprensió han d'anar de la mà. Les propostes didàctiques que es presenten tot seguit s'han confeccionat pensant en aquesta idea tot combinant elements que pretenen impulsar en el públic adolescent el saludable hàbit lector.

Les diferents activitats s'han articulat en tres eixos:

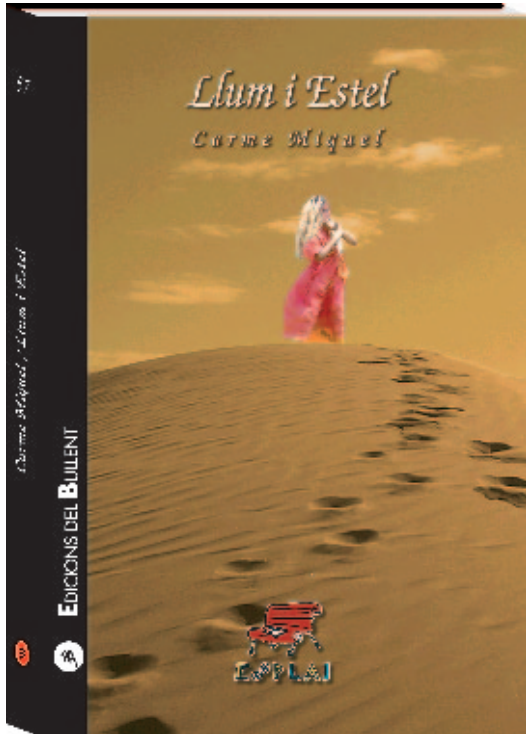
- ▶ *Abans de la lectura* aborda les expectatives que crea en el lector els elements paratextuals.
- ▶ *Durant la lectura* es pren nota de paraules o expressions desconegudes per després buscar-les al diccionari i intentar introduir-les en la parla habitual.
- ▶ *Després de la lectura* s'hi proposen una sèrie d'exercicis que responen bàsicament a tres objectius:
 1. Comprendre el missatge que se'ns vol transmetre.
 2. Aprofundir en el coneixement de la llengua a partir de les paraules i de les expressions del text.
 3. Entretenir i causar curiositat en el lector prenent agafant el text com a excusa.

I. ABANS DE LA LECTURA

A punt d'acarar una nova lectura! El camí serà ben interessant: coneixeràs noves paraules, et divertiràs, ampliaràs coneixements i te n'assabentaràs de coses que mai no t'havies imaginat...

1. El primer que hauràs fet és observar atentament la portada, veritat?

a) De què penses que anirà la novel·la?

b) Què et suggereix el predomini de color ocre?

c) Qui creus que és la xica de la imatge?

d) On s'hi troba?

e) Quina vestimenta porta?

2. Ara és el torn de la contraportada!

2.1. Llegeix la sinopsi.

És l'any 2879. Uns expedicionaris de la ciutat de Sudlàndia han trobat una jove inconscient i defallida en un bosc. Sembla diferent i no se sap qui és, ni d'on ve ni com hi ha arribat, i ella tampoc ho recorda. L'anomenen Estel. L'interès que suscita la seua arribada posarà en marxa un esforç col·lectiu per ajudar-la a integrar-se i a superar aquella amnèsia. La memòria individual d'Estel i la memòria col·lectiva de Sudlàndia –i d'altres ciutats de la Gran Terra– es recuperaran gairebé alhora. Això donarà pas a una situació extraordinària: el retrobament de dos mons.

a) Com t'imagines la vida a la Terra l'any 2879?

b) On està Sudlàndia? És un lloc real?

2.2. Observa la imatge de la contraportada i fes-ne una descripció objectiva.

.....
.....
.....

2.3. L'autora.

Carme Miquel naix a la Nucia (Marina Baixa), si bé la major part de la seua vida a transcorregut a la ciutat de València, la Marina Alta i a l'Horta Sud. Es defineix bàsicament com a mestra d'escola, professió que ha exercit durant vora quaranta anys, tot compaginant aquesta tasca amb la de l'escriptura. Ha publicat més de vint llibres de narrativa infantil, juvenil i d'adults, així com nombrosos textos divulgatius i articles de premsa.

► Després de llegir la informació sobre Carme Miquel de segur que t'has quedat amb les ganes de saber quins altres títols té publicats o on trobar els seus articles d'opinió. Vés a la pàgina oficial de l'autora www.carmemiquel.com, escorcolla-la bé i respon:

a) Quins llibres de Carme Miquel has llegit?

.....
.....

b) També lectures per a adults. Pregunta a casa si n'han llegit cap i apunta els títols.

.....
.....

c) Visita l'apartat d'articles. Sobre quins temes escriu? Quin t'interessa més?

.....
.....

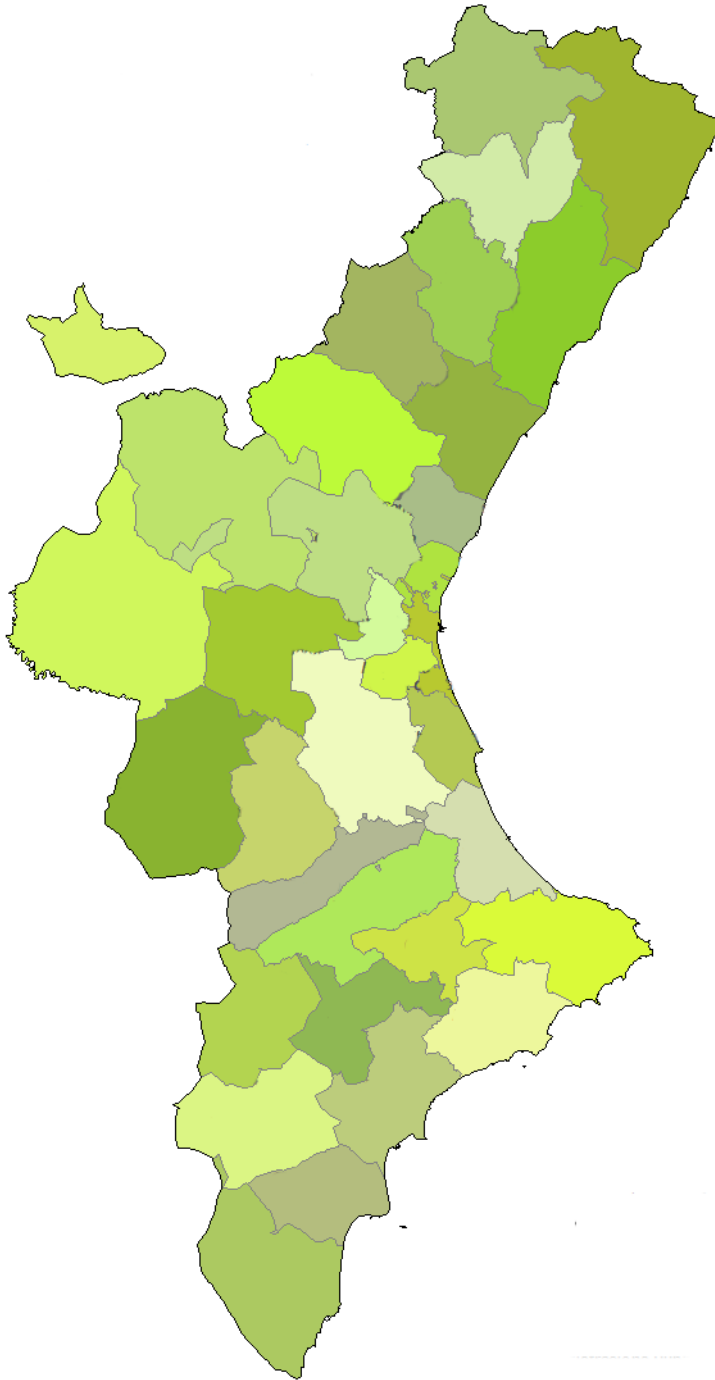
d) Carme Miquel publica articles de premsa al periòdic valencià *Levante-EMV*. Organitzeu-vos a classe per llegir aquest periòdic i mirar si hi apareix algun article de Carme. Quan en trobeu un el guardeu i quan tingueu la lectura enllestida mireu si el tema tractat té relació directa o indirecta amb els motius de *Llum i Estel*.

► Carme Miquel conta la novel·la en un vídeo de dos minuts i mig! No, el final no el conta però si el mires descobriràs alguna cosa més del que hi ha a la sinopsi.

<http://www.youtube.com/watch?v=n5S-0SK9zbU>

► Col·loca en el mapa tots els topònims valencians que apareixen en la seua biografia.

4. Ara obri el llibre per la pàgina dels crèdits.

4.1. L'assessorament lingüístic de *Llum i Estel* l'han realitzat Maria Guasp i Àlvar Vanyó. Saps en què consisteix aquesta tasca? Maria Guasp ho explica molt bé en pocs minuts en un vídeo que pots trobar al blog d'Edicions del Bullent o seguint el següent enllaç:

<http://www.youtube.com/watch?v=FlubD-18Ds0>.

Mira'l i escriu amb les teues paraules què és això de l'assessorament lingüístic.

.....

.....

.....

4.2. El disseny de la portada i de la contraportada té la signatura de Miquel Mollà. A més, Miquel Mollà és qui s'encarrega del disseny de la col·lecció Esplai. Busca altres portades de Miquel Mollà a Esplai que t'agraden o que hages llegit. Explica els motius de la tria.

.....
.....
.....

4.3. També hi ha informació sobre el dipòsit legal. Si no saps què vol dir segueix l'enllaç http://dglb.cult.gva.es/li-prop-deposito-legal_v.htm

4.4. Has vist la icona de “Fotocopiar llibres no és legal”? És important pensar el que suposa fotocopiar un llibre, l'Associació d'Editors Valencians ha posat en marxa una campanya per conscienciar la població i proposa alternatives.

Vés a http://www.editorsvalencians.com/No-fotocupies-illegalment-hi-ha-altres-alternatives_va_1_2780_0.html per assabentar-te del que proposen els editors. Ara que ja en saps una mica més i els companys i companyes també, feu un debat a classe sobre aquesta qüestió.

5. Al final del llibre hi ha un índex.

a) Quants capítols té *Llum i Estel*?

.....

b) Els capítols porten títol. Què et suggereix el número deu?

.....
.....

6. Després de l'índex hi ha altres títols de la col·lecció Esplai.

a) Quins has llegit?

.....
.....

b) Només hi ha fins el número 36, vés a www.bullent.net i busca dins la col·lecció Esplai i copia els títols 30, 20 i 10. Quin dels tres t'atrau més?

.....
.....
.....

7. Per últim, abans d'endinsar-te en la lectura, vés a la pàgina nou i observa la caplletra.

a) Què és?

.....
.....

b) Quina relació creus que pot tenir amb el tema de la novel·la?

.....
.....

II. DURANT LA LECTURA

1. Anota les paraules i les expressions que no has entès i busca-les al diccionari.

.....
.....
.....
.....

2. Escriu una història d'unes 15 o 20 línies d'extensió on hi apareguen almenys deu de les paraules o expressions anteriors.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. A la novel·la *Llum i Estel* apareixen molts personatges, emplena una taula mentre llegeixes per no perdre't. Pots usar aquesta, afegir o treure informació.

NOM DEL PERSONATGE	BREU DESCRIPCIÓ	OCUPACIÓ	PROCEDÈNCIA

NOM DEL PERSONATGE	BREU DESCRIPCIÓ	OCUPACIÓ	PROCEDÈNCIA

III. DESPRÉS DE LA LECTURA

1. Primer de tot convé emplenar la fitxa de la novel·la. Aquest model és bastant complet però si en tens un altre que t'agrada més, utilitza'l.

Títol de l'obra: _____
Cognoms, nom de l'autor: _____
Editorial: _____
Ciutat i any de l'edició: _____ Nombre de pàgines: _____
Col·lecció: _____ Núm.: _____
Tema/gènere: _____
Lloc i temps de l'acció: _____
Argument: _____

Tipus de narrador: _____

Personatges: • Principals

• Secundaris _____

Valoració personal:

2. I ara el control de lectura. Hi ha moltes preguntes, és normal que no recordes tots els detalls. Fes una primera ronda i respon tot el que pugues, la segona ronda pots fer-la amb l'ajut del llibre.

a) On se situa Sudlàndia?

.....
.....

b) Quin és l'origen del topònim Sudlàndia?

.....
.....

c) Quina diferència hi ha entre sudlandins i sudlandesos?

.....
.....

d) Segons les Escripures Fundacionals, en quin any es va fundar Sudlàndia?

.....
.....

e) Què és el CDC? I la Casa de la Memòria?

.....
.....

f) En quina situació té Estel el primer record? Quins noms li vénen al cap? Qui són? Després quan Estel visita la Casa de la Memòria, quin element fa que tinga més records?

.....
.....

g) Quines persones integren l'equip que s'encarrega de vetllar per Estel?

.....
.....

h) Quines diferències físiques hi ha entre Estel i els sudlandesos?

.....
.....

i) En què consisteix l'expedició E45? I la segona fase de l'E45, per què s'hi porta a terme?

.....
.....

j) Entre expedicionaris i missatgers hi ha diferències. Anota-les.

.....
.....

k) Escriu el nom d'almenys cinc Terrals.

.....
.....

l) Quins són els Terrals més avançats? I els més endarrerits?

.....
.....

m) La Gran Juntada: què és, quan se celebra i on?

.....
.....

n) Qui són i què fan els Grans Administradors de Romesca?

.....
.....

o) Explica com es va fundar Romesca.

.....
.....

p) Com està organitzada la resistència a Romesca? Com es comuniquen?

.....
.....

q) Com estableix relació Romesca amb l'exterior? A quina ciutat arriben els missatges? Què diuen?

.....
.....

r) Com s'alimenten els habitants de Romesca?

.....
.....

s) A què es dedicaven professionalment parlant els pares d'Estel? Com funcionava la tria de treball a Romesca?

.....
.....

t) Quina era la fórmula còmplice entre Llum i sa mare?

.....
.....

u) Què van trobar els expedicionaris entre el Bosc Petit i les Muntanyes Amagades?

.....
.....

v) On coneix Estel el senyor Moné? Per què es troba allà?

.....
.....

w) Quina feina realitzen els habitants del barri ocultat de Romesca?

.....
.....

x) Resumeix les teories exposades en la Gran Juntada de Sudlàndia.

.....
.....

y) Segons la docta Guina quin fet va desencadenar el cataclisme total?

.....
.....

z) Què ocorre amb l'entrada en l'anomenada nova edat?

.....
.....

3. Ara que ja has llegit l'obra pots parlar-ne amb més propietat. Per això m'agradaria saber què opines del títol.

a) És remàtic o temàtic? Argumenta la resposta.

.....
.....

b) I el títol de cada capítol?

.....
.....

c) Canviaries el títol? Quin li posaries?

.....
.....

4. Concreta quin és tema de la novel·la i els motius secundaris.

.....
.....

5. A quin gènere pertany *Llum i Estel*? Aquesta pregunta és molt fàcil de respondre si has vist el vídeo de Carme Miquel... per això, a més, has d'apuntar quins elements, personatges o situacions ho confirmen.

.....
.....

6. En quin moment situaries el clímax o punt àlgid del relat? Argumenta la resposta i compara-la amb la resta de la classe per si coincideix.

.....
.....

7. Els textos narratius s'estructuren en tres parts: introducció, nus i desenllaç.

a) Quins capítols de la novel·la inclouria cadascuna de les parts?

.....
.....

b) El clímax que has apuntat més amunt dins de quina part s'hi localitza? En quin capítol?

.....
.....

8. En les novel·les predomina la narració però es caracteritzen també per l'aparició de descripcions i diàlegs. Busca fragments de *Llum i Estel* que exemplifiquen cada tipologia textual esmentada. No oblidis apuntar la pàgina!

9. Tot seguit ens centrem en la figura del narrador. Prepara't per respondre!

a) El narrador explica la història en primera o tercera persona? Afegeix marques lingüístiques que ho corroboren.

.....
.....

b) Quin tipus de narrador hi trobem? Raona la teua resposta.

.....
.....

c) Qui és el narrador?

.....
.....

d) Copia un fragment que mostre el tipus de narrador que hi trobem a la novel·la.

.....

.....

.....

e) Canvia la persona del fragment anterior i observa'n les diferències.

.....

.....

.....

10. I què em dius dels personatges? Quin t'ha agradat més? I quin menys? T'ha sorprès algun personatge pel paper que té en la trama? Quin eliminaries? N'afegiries algun? Argumenta les respostes.

.....

.....

.....

11. Què et sembla si analitzem les coordenades espacials de la novel·la?

a) L'espai o escenari principal de l'obra de quin tipus és? Obert o tancat? Objectiu o subjectiu? Rural o urbà? Real, imaginari o fantàstic? Fa funció de marc o resulta determinant per a la trama i l'acció dels personatges?

.....

.....

b) Esmenta els altres espais que hi trobem a *Llum i Estel* i classifica'ls com has fet amb l'espai principal.

.....

.....

c) Descriu la ciutat de Sudlàndia o la de Romesca basant-te en les dades que apareixen al llibre.

.....

.....

.....

12. Ara és el torn de les coordenades temporals. En quina època està ambientada la novel·la? Quina durada tenen els fets? Quin ordre tenen els fets: lineal o discontinu? Empra la retrospecció, la simultaneïtat o l'anticipació? Utilitza el resum, l'el·lipsi o l'extensió?

.....
.....
.....
.....

13. Creus que l'elecció del temps i l'espai del text són adequats? On i en quin temps situaries tu l'obra?

.....
.....

14. M'interessa i molt la teua opinió sobre el text.

a) T'ha agradat aquesta novel·la? Per què? En cas negatiu, indica els motius.

.....
.....

b) Quins aspectes t'han sorprés més? I quins canviaries?

.....
.....

c) T'ha agradat el final? Creus que és un final obert o tancat? Com creus que podria continuar la història? Et proposem que confecciones un final alternatiu amb el seu títol corresponent.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

d) Què opines de la relació entre Martor, Martineta, Sofó i Estel? Quins sentiments t'ha despertat? Has viscut alguna situació semblant?

.....
.....

e) Recolliu totes les opinions de la classe i, entre tots, feu la ressenya d'aquesta novel·la de Carme Miquel.

15. Al llarg de la novel·la hi ha nombrosos fragments escrits en lletra cursiva, en trobem per exemple a les pàgines 13, 45, 78, 245.

a) Vés a les pàgines esmentades i explica l'ús que se'n fa de la lletra cursiva.

.....

b) Els manuals d'ortotipografia prescriuen altres usos, afegeix-los i acompanya'ls d'exemples propis.

.....

16. Comprovem com portes les regles d'apostrofació! Si encertes la resposta vas molt bé, en cas contrari convé repassar les normes. Per què no s'apostrofa *la E45* (p. 62)?

.....

17. *Produït* (p. 28) i *freqüència* (p. 28) tenen en comú el signe ortogràfic que consisteix a posar dos puntets a sobre de la vocal *i* o de la vocal *u*. Sí! La dièresi! Fes memòria o fixat bé en les dues paraules i escriu els dos usos de la dièresi. Després busca més paraules a *Llum i Estel* amb aquest signe.

PARAULA	PER QUÈ DIÈRESI?	MÉS EXEMPLES
produït		
freqüència		

18. A la pàgina 195 hi ha la paraula *rajos*, saps quin és el mot en singular? Emplena la graella per repassar l'escriptura de les consonants *g*, *j* i els dígrafs *tj*, *tg*, *ig*.

SINGULAR	PLURAL
	rajos
roja	
	platges

SINGULAR	PLURAL
	pluges
roig	
goig	

19. Què et suggereix la comparació: *Tots sis tremolàvem com fulletes mogudes pel vent, com si allà fera un fred insuportable* (p. 140)? Inventa altres comparacions per a les sensacions que et propose tot seguit. Després posa-les en comú amb la resta de la classe.

SENSACIÓ	COMPARACIÓ
Calor	
Por	
Alegria	
Tristesia	
Angoixa	

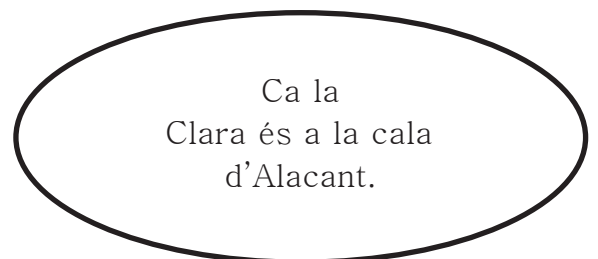
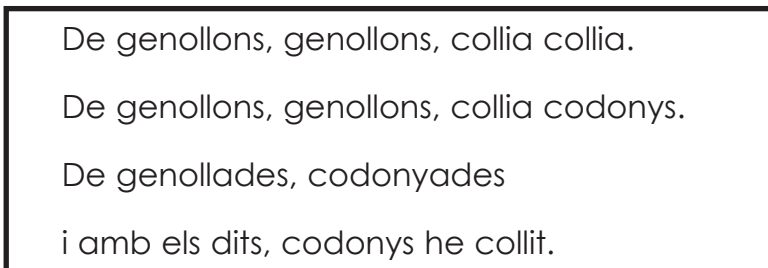
20. Les paraules *sudlandesos* (p. 12) i *romanescs* (p. 254) són gentilicis i per formar-los s'han emprat diferents sufixos. Emplena la graella i descobreix quins són els sufixos més productius per formar aquests adjectius.

TOPÒNIM	GENTILICI			
	MASCULÍ SINGULAR	FEMENÍ SINGULAR	MASCULÍ PLURAL	FEMENÍ PLURAL
Sudlàndia			sudlandesos	
Romesca			romanesc	
Castelló				
Xàtiva				
Gandia				
Pego				

TOPÒNIM	GENTILICI			
	MASCULÍ SINGULAR	FEMENÍ SINGULAR	MASCULÍ PLURAL	FEMENÍ PLURAL
Elx				
Alacant				

21. La sinonímia és un tipus de relació semàntica que ens permet dir el mateix fent servir altres paraules. A les pàgines de *Llum i Estel* hi ha molts exemples. Busca a la pàgina 160 un sinònim d'*enjorn* i a la 185 un per a *recordar*. No ha de ser necessàriament un mot només també és possible que trobes una expressió que signifiqui el mateix.
22. Llum i sa mare sovint es divertien fent jocs de paraules (p. 159). Feu entre tota la classe un llistat dels jocs de paraules que coneixeu. Per començar podeu entretenir-vos amb aquests embarbussaments!

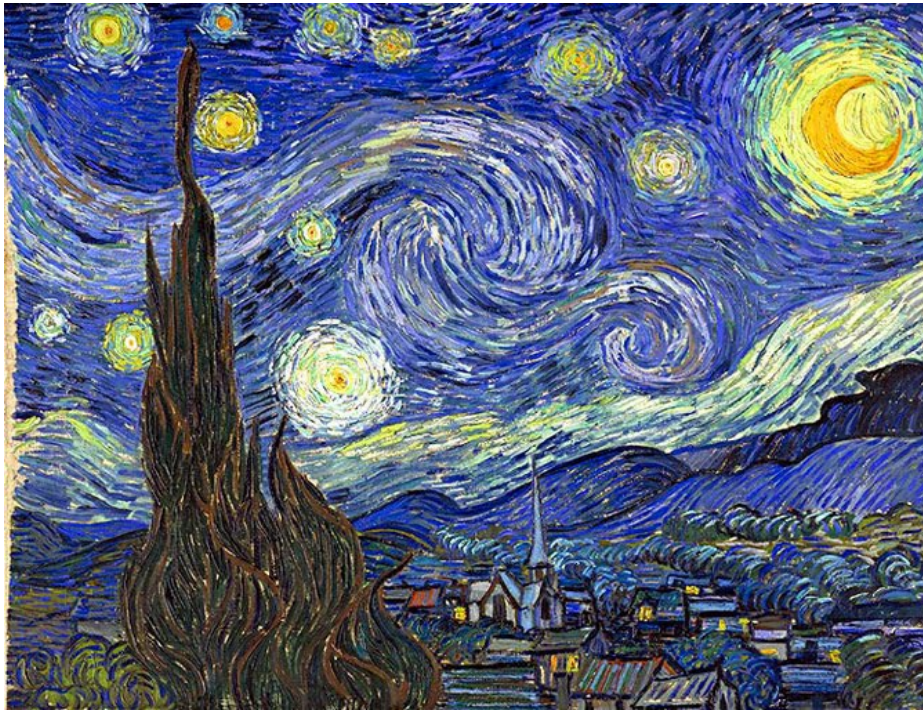
23. Sopa de lletres. Cerca en aquest embolic de lletres cinc noms de cossos celestes.

P	S	A	T	E	L	L	I	T	J	S
E	L	I	R	P	E	A	E	X	G	R
S	I	A	R	P	A	T	D	U	B	O
T	F	O	N	P	D	X	I	A	U	T
R	G	V	I	E	T	O	O	C	O	I
E	M	U	P	O	T	B	R	A	D	C
L	U	I	A	T	A	A	E	N	E	N
L	O	B	E	R	T	L	T	R	P	I
A	D	N	A	X	A	L	S	L	I	V
R	A	S	T	E	R	O	I	D	E	O
E	C	A	N	E	A	T	E	M	O	C

24. En un moment del relat Estel conta els canvis que sofrí el seu cos als 14 anys quan la van trobar al Bosc Petit: ... *anaven caient-me les dents una a una, però al poc de temps em tornaven a eixir* (p. 19). No és gaire habitual que les dents de llet caiguen als 14 anys, veritat? Investiga quan cauen i dibuixa una dentadura de persona adulta.
25. La túnica d'Estel també és motiu d'estudi entre els cienciestes sudlandesos i al llarg de la novel·la se l'esmenta en diferents fragments. A la pàgina 14 hi ha una breu descripció, vés-hi, llegeix-la i dibuixa-la.
26. *Edat intermèdia* i *edat nova* són designacions de la història dels terrals de la Gran Terra, però pots dir quines són les etapes en què es classifica la nostra Història? Afegeix també la Prehistòria. Si tens dubtes, el docent de Socials et pot ajudar.
27. Saps que és un cataclisme? I coneixes res sobre l'origen d'aquest ètim? No, jo t'ho conte. Un cataclisme és un trastorn catastròfic de la superfície de la Terra produït per un terratrèmol, una erupció volcànica o algun altre fenomen violent natural. Per buscar l'origen ens traslladem a Grècia, *kataklysmós* vol dir diluvi.

28. ...*el cel anava pintant-se de colors diversos: del gris al morat rogenic i al blau.*(p. 45). Quan vaig llegir aquesta frase de seguida vaig pensar en quadres que posen l'accent en el cel i va ser inevitable pensar en *La nit estelada* de Vicent Van Gogh. Busca altres teles que destaquen pel cel que retraten.

29. A la pàgina 41 s'hi parla de fotos aèries d'àrees poblades. Busca la del teu poble o ciutat, pots preguntar als arxius de l'ajuntament. Si no en trobes cap, fes la cerca a Google Earth.
30. Juguem? Et propose un exercici d'escriptura creativa amb uns xicoteta ajuda. Has de triar cinc pàgines a l'atzar, tot seguit agafar la cinquena oració de cada pàgina i, per últim, provar d'inserir-les en un text d'unes vint línies.
31. Més jocs! Quino i Celina juguen a tennis (p. 136) però és un tennis un tant particular... Escriu un text instructiu que explique les regles de joc del tennis de Romesca.
32. La Casa de la Memòria és un santuari per als sudlandesos com s'explica al capítol 9 (p. 44). Digues què és per tu o per a la comunitat a la qual pertany un santuari?
33. Les Escripures Fundacionals de Sudlàndia sembla que tenen relació amb la Declaració Universal dels Drets Humans ja que en ambdós textos hi ha preceptes que vetllen per la convivència pacífica entre les persones i l'entorn. Busca informació i respon.

a) Quan es va aprovar la Declaració Universal dels Drets Humans?

.....

b) Quants articles té?

.....

c) A quants idiomes s'ha traduït?

.....

d) En quina data se celebra el Dia dels Drets Humans?

.....

34. Entre les pàgines de *Llum i Estel* es parla directament o indirecta d'invents que han canviat la vida dels humans. Et propose que busques l'inventor i els usos més destacats. N'afegeix alguns més.

INVENT	INVENTOR/A	USOS
Telescopi (p. 195)		
Codi Morse (p. 240)		
Hipnosi (p. 107)		
Coet espacial		
Bolígraf		

35. A les parets de la Casa de la Memòria hi havia escrits (p. 45) que contenien els sabers bàsics. Això a casa nostra s'anomena grafit o mural.

a) T'agraden?

.....
.....

b) Hi ha grafits al teu poble o ciutat?

.....
.....

c) Si pogueres fer-ne un, quina frase triaries?

.....
.....

d) Has escoltat parlar del Mur de Berlín? Segur que sí i saps el que queda de mur ara és una galeria d'art? Aquest és el lloc web oficial <http://www.eastsidegallery.com/> fes una ullada i tria les obres que més t'agraden. Explica el motiu de la tria. Ací tens algunes de les més famoses i reproduïdes arreu.

36. La descripció que es fa de Ciutatnova (p. 95) recorda una mica l'antiga Alexandria. Saps què va passar amb la mítica biblioteca d'Alexandria? La pel·lícula Àgora ho ficciona molt bé. Ací hi ha la fitxa del film per si t'interessa.

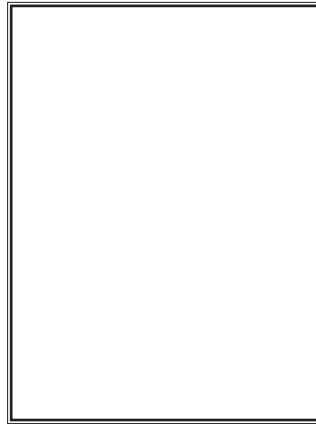
Direcció: Alejandro Amenábar
Producció: Ávaro Agustín, Fernando Bovaira
Guió: Alejandro Amenábar, Mateo Gil
Música: Dario Marianelli
Fotografia: Xavi Giménez
Muntatge: Nacho Ruiz Capilla
Vestuari: Gabriella Pescucci
Protagonistes: Rachel Weisz, Max Minghella
Data d'estrena: 2009
Gènere: Drama històric
Duració: 126 minuts

37. I parlant de biblioteques...

Els llibres, sí, estan ordenats i classificats. Però n'hi ha que són molt diferents: alguns són de ficció, que contenen coses imaginàries, mentre que altres llibres sí que refereixen fets reals. I clar, primer s'han hagut de destriar uns dels altres i això no era fàcil. Després calia entendre'ls i agrupar els que tracten una mateixa temàtica. És una tasca molt laboriosa que dura anys. (p. 47)

Per facilitar la classificació dels volums i la posterior cerca d'una obra determinada en una biblioteca hom s'hi val de la signatura topogràfica. Acudeix a la biblioteca del centre o a la biblioteca municipal més pròxima i informa-te'n. Després escriu la signatura de *Llum i Estel*.

38. *Llum i Estel* és una novel·la de ciència ficció. Des de quan existeix el gènere? Quins són els autors precursors? Sembla que els crítics situen l'inici ja al segle XIX amb les obres de Jules Verne (*Viatge al centre de la Terra*) i de Herbert George Wells (*La màquina del temps*). L'època més productiva del gènere es fixa quan apareixen les obres d'Isaac Asimov, Aldoux Huxley o George Orwell en la segona meitat del segle XX.

39. *La tecnologia ja havia permès que arribaren homes a la Lluna i a Mart [...] Prop de la Lluna hi havia estacions espacials permanents, habitades per un grup nombrós de persones durant un període llarg de temps.* (p. 205)

a) En quin any els humans van arribar a la Lluna?

.....

b) Hi ha missions espacials a Mart en l'actualitat? Quines? Com s'executen?

.....

.....

c) Quina funció tenen les estacions espacials?

.....

.....

40. A la pàgina 220 podem llegir *...la Gran Terra estava superpoblada*. Busca un mapa mundi, una bona connexió a internet i un professor/una professora de Ciències Socials per respondre.

a) Defineix *superpoblació*.

.....

.....

b) Quins són en l'actualitat els països més poblats? Localitza'ls al mapa.

.....

.....

c) En quin continent s'hi concentren?

.....

d) Quin és el nombre de la població mundial?

.....

41. Romesca és una ciutat bambolla. En els últims mesos s'ha emés una sèrie nord-americana *Under The Dome* (*Sota la cúpula*), mira un parell de capítols i comenta les semblances i les diferències entre la cúpula de Romesca i la de Chester's Mill.

42. Un dels motius destacats de la novel·la *Llum i Estel* és el canvi climàtic. Des de l'inici de l'obra fins l'última ratlla hi ha referències directes i indirectes sobre aquesta qüestió que ens afecta al conjunt de la societat.

Organitzeu un Gran Debat a classe a mode de la Gran Juntada per tractar aquest tema que tant preocupa a la societat científica.

Podeu agafar informació de la novel·la com la que apareix a les següents pàgines:

- p. 13 *espai ple d'espills de sol*
- p. 34 i 35 sobre l'aigua:

Quan queia l'aigua del cel i banyava terres i teulades, l'arreplegaven en un dipòsit gran i en tants recipients com podien.

Hem de conservar l'aigua dels anys que plou per als anys que no plou. No podem de deixar que ens vença la sequera.

- p. 59 la talla controlada d'arbres
- p. 189 el petroli i altres combustibles fòssils
- p. 224 *canvi climàtic, progressiu i creixent*
- p. 227 explicació de l'efecte hivernacle
- p. 229 la biodiversitat
- p. 231, 237 el desgel

També és interessant recórrer a les veus més sabudes sobre el tema:

- Web de l'ONU <http://www.ipcc.ch/>
- Greenpeace
- WWF
- <http://mitigation2014.org/>
- http://www20.gencat.cat/portal/site/canviclimatic?newLang=ca_ES

Com a punt de partença propose algunes frases que podeu trobar a la pàgina 256:

“Tots compartim el mateix planeta i depenem dels seus recursos i riquesa natural per al nostre benestar. Tenim un sol món i ens pertany a tots”

“Tot el que li ocorre a la Terra, ocorrerà als fills de la Terra. Si els homes i les dones escupen sobre la Terra, s'escupen a ells mateixos”

SOLUCIONARI

23. Sopa de lletres. Cerca en aquest embolic de lletres cinc noms de cossos celestes.

P	S	A	T	E	L	L	I	T	J	S
E	L	I	R	P	E	A	E	X	G	R
S	I	A	R	P	A	T	D	U	B	O
T	F	O	N	P	D	X	I	A	U	T
R	G	V	I	E	T	O	O	C	O	I
E	M	U	P	O	T	B	R	A	D	C
L	U	I	A	T	A	A	E	N	E	N
L	O	B	E	R	T	L	T	R	P	I
A	D	N	A	X	A	L	S	L	I	V
R	A	S	T	E	R	O	I	D	E	O
E	C	A	N	E	A	T	E	M	O	C